

EEN ONBEKEND JAARTAL VAN EEN ½ PATAGON VOOR FILIPS IV GESLAGEN IN HET ATELIER VAN MAASTRICHT

Urbain Hautekeete

Bij een privé-verzamelaar heb ik volgende halve patagon voor Philips IV aange-
troffen met het muntteken van Maastricht en het jaartal 1624.

Vz. • PHIL • IIII • D • G • HISP • ET • INDIAR • REX • ★ (de ster, het muntteken
van Maastricht, is zwak geslagen doch met het blote oog waarneembaar)
Een versierd Andreaskruis in het centrum gevat in een vuurijzer, bovenaan een
kroon, onderaan het juweel van het Guldenvlies, rechts en links gescheiden het
jaartal 16 / 24.

Kz. • ARCHID • AVST • DVX • BVVG • BRAB • Z •
Het gekroond wapenschild Oostenrijk-Bourgondië omgeven door de ketting
met juweel van het guldenvlies.

Volgens de wettelijke voorschriften werd deze munt vervaardigd uit zilver met een
gehalte van 873 ‰ en met een snede van 17 stuks in een mark (ca 246 g) of een
theoretisch gewicht van 14,47 g. Het werkelijk gewicht van het beschreven stuk is
13,39 g. Het gaat hier trouwens over een stuk dat duidelijke sporen van circulatie
vertoont en door slijtage in gewicht verminderd is.

Het gaat hier voor zover ik kon nagaan over het eerste bekend exemplaar van het
jaartal 1624; het wordt niet vermeld in de gebruikelijke standaardwerken van deze
periode 1/. A. De Witte publiceert volgende muntrekeningen voor de aanmaak van
halve patagons: 2/

- Rekening van 1 maart 1624 tot 28 februari 1626: 1.700 halve patagons doch hij vermeld verkeerdelijk stukken van 12 sol waar het stukken van 24 sol dienen te zijn
- Rekening van 1 augustus 1627 tot 14 maart 1629: 23.681 halve patagons
- Rekening van 15 maart 1629 tot 21 augustus 1631: 32.722 halve patagons
- Rekening van 25 april 1631 tot 21 augustus 1632: 9.975 halve patagons

Het muntatelier Maastricht was actief van 1 maart 1624 tot 21 augustus 1632.

De muntmeester was Artus Huybrechts, de wardijn Nicolas Olislaeger, de keurder Jérôme Stas en de stempelsnijder of medailleur Georges Liebert.

A. Van Keymeulen hanteert zelfde data voor de muntrekeningen en slagaantallen doch vermeldt wel dat er in de eerste muntrekening halve patagons geslagen zijn ^{3/}.

Als men vergelijkt met de andere ateliers dan ziet men dat er in Maastricht weinig halve patagons aangemunt zijn tijdens de periode dat het atelier actief was. Het valt op dat er in de beginperiode slechts 1.700 exemplaren geslagen zijn over een periode van 2 jaar. Uit de tabellen van de gekende jaartallen vermeld A. Van Keymeulen ^{4/} volgende gekende jaartallen: 1625, 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632. De jaartallen 1624 en 1626 ontbreken niettegenstaande de muntrekening loopt van 1 maart 1624 tot 28 februari 1626.

Conclusie: gezien de looptijd van de eerste muntrekening voor het atelier van Maastricht de jaren 1624 en 1626 omvat, is het niet uit te sluiten dat er wel degelijk halve patagons geslagen zijn met de jaartallen 1624 en 1626, met als bewijs het onderwerp van dit artikel, doch hun aantal zal klein zijn.

NOTEN

^{1/} A. DE WITTE, *Histoire monétaire des comtes de Louvain, ducs de Brabant et marquis de Saint Empire Romain*, Anvers 1899, nr. 1034.

H.E. VAN GELDER & M. HOC, *Les monnaies des Pays-Bas bouguignons et espagnol 1434-1713*, Amsterdam 1960, nr. 330-2.

A. DELMONTE, *De zilveren Benelux*, Amsterdam 1967, nr. 302.

J. DEMEY & A. VAN KEYMEULEN, *Les monnaies de Brabant III 1598-1790*, Brussel 1974, nr. 770.

A. VAN KEYMEULEN, *Munten van de Zuidelijke Nederlanden van Albrecht en Isabella tot Willem I*, Brussel 1981, nr. 60.

^{2/} A. DE WITTE, *Histoire monétaire des comtes de Louvain, ducs de Brabant et marquis de Saint Empire Romain*, Anvers 1899, blz 158-160.

^{3/} A. VAN KEYMEULEN, *Munten van de Zuidelijke Nederlanden van Albrecht en Isabella tot Willem I*, Brussel 1981, blz 99-100.

^{4/} A. VAN KEYMEULEN, *ibidem*, gekende jaartallen, blz 89.

Bijlage: Tabel van de gekende jaartallen volgens A. Van Keymeulen.

89

	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	→	
57 BRB				○								○	●	●	●	●	●				
57 V												○	●	●	●	●	○	●			
58 BRA																●	●	●	●		
58 BRB																	●	●	●		
58 T																		●			
58 V																		●	○	○	
59 A			●	●	●	○	●	●	●					●	●					●	
59 B		●	●	●	●	●	●	●	●				●	●	●	●			●	●	
59 BRA	●	●	●	●	●	●	●	●	○	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
59 BRB	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
59 BRM		●	●	●	●	●	●	●	●	●	○										
59 L													●	●	●	●	●	●	●	●	
59 T		●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
59 V		●	●	○		○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○
60 A			○		●	●	●	○						●	●						
60 B			●			●	●	●						●	●			●			
60 BRA		●	●	●	○	●	●	○	●	●	●	●	○	●	●	●	●	●	●	●	●
60 BRB		●	●	●	●	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○
→ 60 BRM			●		●	●	●	●	●	●	●										
60 L													●	●	●	●	●	●	●	●	
60 T		●	●	●			○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○
60 V		●	●	○								○	○	○	○	○	○	○	○	○	○
61 A			●	●	●	●								●	●						
61 BRA		●									○	○	○								
61 BRB		●	●	○	●	●	●	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○
61 BRM			●	○																	
61 L													●								
61 T					●				●	●	●	●	●	●	●						
61 V		○	○	●	●	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○			○	○	○	○
62 B		●											●	●	●						
63 BRA													●								
63 BRB													●								
64 BRA							●														

Munt 60 is de halve patagon van Filips IV met zijn verschillende munthoven.

Legende bij de tabel:

- A Artesië, munthof van Atrecht
- B Bourgondië, munthof van Dôle
- BRA Brabant, munthof van Antwerpen
- BRB Brabant, munthof van Brussel
- BRM Brabant, munthof van Maastricht
- L Luxemburg, munthoven van Luxemburg, Antwerpen, Brussel en Günzburg
- T Tournaisis, munthof van Doornik
- V Vlaanderen, munthof van Brugge
- munten met dat jaartal zijn gekend
- munten met dat jaartal zijn nog niet gevonden maar kunnen volgens de muntrekening wel bestaan